

Luther Heraut

Maandblad van de
Evangelisch-Lutherse gemeente
te 's-Gravenhage

138e jaargang
no. 9
September 2023

Eén Lichaam, één Geest, één Hoop": Lutheran Summer School

Het is best lastig om alle indrukken, die de deelnemers aan de Lutheran Summer School opdeden, onder woorden te brengen. Op de terugreis in de bus was de opdracht woorden uit tijdschriften te knippen en zo iets van woorden te vinden. Het is in ieder geval een kleurrijk geheel geworden. Apilena, Mirthe en Mascha - de haagse afgevaardigden - geven meer woorden verderop in deze Luther Heraut.

<i>Botsende werelden</i>	<i>Bazaar</i>	<i>Lutheran Summer School</i>	<i>Kliederkerk</i>
Pag. 7	Pag. 8	Pag. 10 e.v.	Pag. 14

Evangelisch-Lutherse Gemeente

Lutherse Burgwal 7-9, 2512 CB Den Haag
www.luthersdenhaag.nl

Tel: 070-363 66 10
e-mail: elgdenhaag@gmail.com

Inhoudsopgave

Pastoralia	2
Uit de gemeente	3
Rondom de zondag	5
Door de week heen	6
In de stad en verder...	12
Young Info	15
Overzicht diensten	16

Pastoralia

Beste mensen,

De zomer begint ten einde te lopen. Met veel alarmerende berichten over extreem weer en bosbranden, was het bij ons toch eigenlijk een gewone Hollandse zomer met veel regen, maar ook met prachtige zonnige dagen. Ik hoop dat u ervan hebt kunnen genieten.

Toch gebeurt er in de zomer van alles.

Op 9 juli namen we afscheid van Jeroen Rosier als leiding van de kinderkerk. Een paar jaar lang hielp hij ons uit de brand als leiding van de kinderkerk. Energiek en deskundig. Heel veel dank daarvoor. De senioren hadden op 11 juli een zeer geslaagde uitstap met de stoomtrein naar Katwijk en het smalspoormuseum.

De hele zomer ging het vredesgebed op dinsdag door, gedragen door een trouwe kleine groep en verschillende passanten.

Onze kerkenraadsleden Mascha de Haan, Apilena Sapioper en Mirthe Mulders namen deel aan de Lutheran Summerschool in Krakau. Met een groep Lutheranen uit alle delen van Nederland bereidden ze zich voor op de conferentie van de Lutherse Wereld Federatie met als thema, 'Eén Lichaam, één Geest, één Hoop. Een hele inspirerende reis en daar hopen we nog veel over te horen!

En nu gaat het nieuwe seizoen weer van start. De soos, de kinderkerk en cantorij zijn al weer begonnen. Op 3 september zingt de cantorij mee. Als u die zondag denkt: "Ik zou ook wel mee willen zingen", neem vooral contact op met onze cantor Monique Schendelaar.

Op zaterdag 9 september openen we de deuren van de kerk tijdens de Open Monumentendag. We laten ons gebouw zien en daarnaast onze geschiedenis rondom dopen.

Op 10 september vieren we gemeentezondag samen met de Lukaskerk. Thema is ontmoeting. We gaan met elkaar in gesprek over wat ons inspireert en in de viering zullen we in een geleide gespreksvorm samen een bijbeltekst verkennen.

Op 16 september hebben we onze jaarlijkse bazaar. Een kleine groep werkt al maanden aan de voorbereiding en de bedoeling is dat die groep heel veel groter wordt in de week voor en na de zestiende. Geef je op bij Henk Baaima. Natuurlijk mag je ook gewoon op bezoek komen en neem vooral iemand mee.

Op 17 zondag september komt een luthers koor uit Stockholm onze viering opluisteren. Ze zijn in Den Haag voor een concert en vonden het fijn om op zondagochtend in een viering te zingen. We zingen zeker een paar liederen uit het liedboek, dus we kunnen allemaal meezingen.

Op 27 september hebben we een Tischrede over de doop. Fijn om samen aan tafel in gesprek te gaan over dit sacrament wat voor Luther zoveel betekende.

Op 1 oktober is er 's middags weer kliederkerk. Voor kinderen van 0-10 jaar en hun begeleiders. Het is altijd een feestelijke middag met een bijbelverhaal, knutsels en een vrolijke maaltijd.

We gaan weer beginnen. Terwijl we tegelijk doorgaan op een weg die God al lang begonnen is. Op elk moment van ons leven kan dat weer als een geheel nieuw besef tot ons doordringen. Ik wens het u en ons allen toe.

*Hartelijke groet, mede namens
ds. Erwin de Fouw en de kerkenraad,
ds. Jannet van der Spek*

Gebed voor onderweg

Dat je de weg mag gaan die je goed doet,
dat je opstaat wanneer je valt,
dat je mens mag worden in Gods ogen
en die van anderen.
Weet dat de aarde je draagt,
dat je gaat in het licht
en de wind je omgeeft.
Dat je de vruchten van je leven proeft
en gaat in vrede.

(Andries Govaart)

Bedankt

Via deze weg wil ik iedereen heel hartelijk bedanken voor alle kaarten, bloemen en telefoontjes thuis en in het ziekenhuis.

De operatie is goed gegaan en ik hoop nu in een zorghotel verder op te kunnen knappen.

Hartelijke groet, Els Gaemers

DE LUTHER HERAUT voor oktober 2023 verschijnt op **zaterdag 30 september 2023**.
Kopijsluiting: **vrijdag 22 september 2023**.
Inleveren kopij: digitaal via **lutherheraut@gmail.com** of via het adres van de kerk (*onder vermelding van kopij LH*).
Bij digitale verzending ontvangt u altijd een ontvangstbevestiging. Zo niet, neemt u dan contact op met Mascha de Haan (06-14853009).

LET OP

Per 1 juli zijn de mailadressen aangepast:

- ⇒ alle vragen aan de kerkenraad en colleges via Loes Klijn, scriba: elgdenhaag@gmail.com
- ⇒ alle vragen aan de koster, Henk Baaima via kosterij@luthersdenhaag.nl
- ⇒ alle vragen rondom publiciteit en aanmelden activiteiten via lutherheraut@gmail.com

Verzoek om alle andere mailadressen die eindigen op @luthersdenhaag.nl te verwijderen.

Uit de gemeente

De kerkenraad vergaderde

In de julivergadering eerst een gesprek met Jaap van den Akker over de bezinning op de presentie van de Protestantse Gemeente Den Haag (PGG). De Algemene Kerkenraad van de PGG heeft in december 2020 het rapport Evaluatie Haags Pionieren 2016-2020 vastgesteld en met de aanbevelingen uit dat rapport is de Commissie Haags Pionieren (CHP) aan de slag gegaan. Jaap is voorzitter van de CHP. Door middel van een online vragenlijst heeft de CHP meer inzicht gekregen in de missionaire presentie en het pionieren vanuit de PGG. Aan de hand van een presentatie een toelichting van Jaap op het werk van de Commissie en hij wil graag met onze gemeente in gesprek om ervaringen te delen en initiatieven te stimuleren. Een van de pioniersplekken is LUX en deze is opgenomen in ons beleidsplan. Daarnaast informeren we Jaap over het Citykwartier, de samenwerking met het Straatpastoraat en de werkgroep 'de Zwaan en haar vleugels'.

Meer informatie over de pioniersplekken vindt u op:

<https://www.protestantsekerkdenhaag.nl/default.aspx?IntEntityId=144471>

De kerkenraad stelt de jaarrekening 2022 van de Diaconie vast.

In de julivergadering neemt de kerkenraad ruim de tijd om het wel en wee van onze gemeenteleden te bespreken.

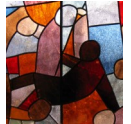
Acties uit het beleidsplan:

- het eerste geplande groothuisbezoek van 16 juni is helaas niet doorgedaan, omdat er geen aanmeldingen voor dit groothuisbezoek kwamen;
- de oproep in de Luther Heraut van april om deel te nemen aan de werkgroep 'de Zwaan en haar vleugels' heeft helaas geen enkele reactie opgeleverd. Onze predikanten gaan in september gemeenteleden persoonlijk benaderen;
- de regionale ontmoetingsdag voor kerkenraadsleden van de ons omringende lutherse gemeenten op 8 oktober gaat door.

- de Open Monumentendag op 9 september heeft als thema 'levend erfgoed'. Dit thema vertaalt onze gemeente naar dopen in onze gemeente met verschillende (muzikale) activiteiten. Op 27 september is een verdieping van het thema dopen tijdens een Tischrede. Zie elders de artikelen over deze onderwerpen in deze Luther Heraut.

Erwin de Fouw en Mascha de Haan gaan naar de afscheidsdienst van Julia van Rijn op 3 september. In augustus vervalt de kerkenraadsvergadering in verband met de vakanties van predikanten en kerkenraadsleden.

Loes Klijn, secretaris

Uit de Diaconie

De zomervakantie zit er in ons deel van het land weer op en de scholen zijn op 21 augustus weer begonnen. Voor velen werd het niet de zomervakantie waar ze naar hadden uitgekeken. Bosbranden, extreme warmte, hagelbuien en overstromingen waren bijna aan de orde van de dag. Met als dieptepunt de dodelijke brand op het eiland Maui. En dan hebben we het nog niet eens over de oorlog in Soedan en de staatsgreep in Niger en de nog altijd voortdurende oorlog in Oekraïne. Zijn er helemaal geen lichtpuntjes meer? Gelukkig zijn deze er wel, in onze directe omgeving en in onze gemeente. Zo was er op 11 juli het dagje uit naar de Stoomtrein in Valkenburg, wat een mooie en gezellige dag werd. Een paar dagen eerder, op 8 juli, vertrok een groot aantal kinderen en jongeren op Zomerkamp in Biddinghuizen. Met steun uit onze gemeente en de Diaconie kon een aantal kinderen mee, die anders thuis hadden moeten blijven. Erwin de Fouw bezocht het kamp en trakteerde op ijsjes. Daarnaast werd een groep kinderen die niet op vakantie konden blij gemaakt met een gevulde vakantietas, waarmee ze zelf aan de slag konden, maar ook een keertje naar de bioscoop of het zwembad konden gaan. Voor zowel het Zomerkamp als de vakantietasjes ontvingen we een grote donatie van een van onze gemeenteleden, waarvoor de leiding van het Zomerkamp en Diaconie dit gemeentelid hartelijk bedankt.

Afgelopen 19 augustus zijn de ouderen van de vakantieweek in Doorn teruggekomen. Vrijwilligers uit onze gemeente hadden hen een week eerder gebracht en nu weer opgehaald. Al eerder was er een week in Ermelo. Het was een geweldige week. Het weer werkte goed mee en de deelnemers kijken met volle tevredenheid terug. Aan deze vakantieweken verleende de Diaconie een belangrijke bijdrage. En op het moment van schrijven zijn Mascha de Haan, Mirthe Mulders en Apilena Sapioper op de Lutheran Summerschool in Krakau, van waaruit ons mooie berichten bereiken. Vorig jaar was ik er zelf bij in Wittenberg en dit was een hele mooie ervaring. Inspirerend en waardevol. De afgelopen maanden is er hard gewerkt aan het beleggingsstatuut van de Diaconie, waardoor dit voor de zomerstop kon worden ingeleverd. Het verheugt ons u te kunnen vertellen dat deze inmiddels door het Classicaal College voor Behandeling van Beheerszaken (CCBB) is goedgekeurd.

Uiteraard blijft uw Diaconie alle ontwikkelingen in de stad, het land en daarbuiten volgen en waar nodig en mogelijk zullen wij blijven ondersteunen. Ons vredegebed op dinsdagavond gaat inmiddels over meer dan de oorlog in Oekraïne. We bidden en zingen voor alle mensen op deze aarde die in nood zijn.

*Met een hartelijke groet vanuit de Diaconie,
Nicolette Faber-Wittenberg*

Van de ouderlingen

Geïnspireerd en vol goede moed hebben de ouderlingen deze zomerperiode afgesloten met hun deelname aan de Lutheran Summerschool. Heel bijzonder om al die gemotiveerde Lutheranen te spreken, die actief zijn in hun eigen gemeenten. Zoveel mooie dingen gebeuren er in het land. We kregen heel veel zin om zelf aan de slag te gaan. Daarnaast gaf de zomerschool zelf al mooie voorbeelden van verdiepende activiteiten en gesprekken. We kijken er erg naar uit om zulke dingen met onze eigen gemeente te beleven.

Gelukkig is de zomerperiode nu weer afgelopen en staat onze gemeentezondag alweer voor de deur. Deze keer hebben we wat anders dan voorgaande jaren, dus hopelijk zien we u daar!

Het is altijd leuk om iets samen te organiseren met de Lukaskerk. Om de onderlinge band tussen de kerkenraden te versterken, hebben we deze zomer een strandborrel gehad. Verder hebben wij het in de zomer rustig aangedaan, ik hoop dat u heeft kunnen ontspannen en nog een beetje van de zon hebt kunnen genieten. Tot snel!

Mirthe Mulders

Contactadressen

Kosterij: Lutherse Burgwal 7
Koster: Henk Baaima 070-3636610,
kosterij@luthersdenhaag.nl
Vakantie 28 juni - 20 juli

De kerkenraad

Voorzitter: Mascha de Haan, tel. 06-14853009
Secretaris: Loes Klijn, tel. 06-40630184
elgdenhaag@gmail.com
Ouderlingen: Mascha de Haan, Mirthe Mulders
Kerkrentmeesters: Helena Axler, Jolly Valstar-Vos,
Ewald Grund
Diaconie: Apilena Sapioper, Nicolette
Faber-Wittenberg, Gerard van der Laan

Predikanten

Ds. Jannet van der Spek, tel. 070-4062077
of 06-41728662, jmtvdspek@hetnet.nl
Ds. Erwin de Fouw, tel. 06-20775145,
erwindefouw@telfort.nl

Organist en cantor

Sander van den Houten, organist: 06-25333652,
sandervdhouten@hotmail.com
Monique Schendelaar-de Graaf, cantor:
06-40306231, myschendelaar@tele2.nl

Vertrouwenspersonen

Marijke Mootz, 070-3181610
vertrouwensvrouw@pkn-den Haag.nl
Pieter Vos, 070-3181690
vertrouwensman@pkn-den Haag.nl

Swaenesteyn en Swaenehove

Saffier, de organisatie welke de verzorgingshuizen van voormalige lutherse signatuur beheert, heeft als geestelijk verzorger Dirk Gudde voor WoonZorgPark en Swaenehove (Heiloostraat 296, 2547 KX Den Haag, 070-3084830). In WoonZorgPark Swaenesteyn (Nieuwendamlaan 1, 2547 JG Den Haag, 070-4487000) is Loes de Jong als geestelijk verzorger werkzaam.

Seniorenbijeenkomst

Els Pellen, tel. 06-50434300 en
Joke Momberg, tel. 06-22750242

Stichting Cultuur en Muziek in de Lutherse Kerk

scmlk070@gmail.com

Orgelcommissie

Contactpersoon: Nico van Stokrom

Kerckoor Maarten Luther

secretaris: Tanya Gelsema, gelsema@gmail.com
Elke dinsdagavond van 20.00–21.30 uur.

Stichting Wees- en Oudeliedenhuis

Frank Everaarts, tel. 070-3250220

Jour der Senioren

Els Gaemers, tel. 070-3200972

Werkgroep publiciteit

Coördinator: Mascha de Haan
(lutherheraut@gmail.com)
webbeheerder: Mascha en Myrthe de Haan
Leden: Anders van der Meij, Ida Baaima

Coördinatie auto- en taxivervoer

Indien u niet op uw gebruikelijke manier naar de zondagse eredienst kunt komen, neem contact op met Henk Baaima (tel. 070-3636610) voor vervoer per taxi. U kunt van deze mogelijkheid 12 keer per jaar gebruik maken, tegen betaling uwerzijds van de kosten van het openbaar vervoer. Schroom niet om hiervan gebruik te maken.

Diaconale hulp

Algemene informatie via college van diakenen.

Rekeningnummers

- ♦ Evangelisch-Lutherse Gemeente 's-Gravenhage
NL57RABO0373720823
- ♦ Evangelisch-Lutherse Gemeente 's-Gravenhage inz. Verhuur
NL82RABO0373720858
- ♦ Diaconie ELG 's-Gravenhage
NL91INGB0000037958
- ♦ Orgelfonds ELG 's-Gravenhage
NL29INGB0000614866
- ♦ Evangelisch-Lutherse Jeugdraad
NL35RABO0373720831
- ♦ Kampcommissie ELJR 's-Gravenhage
NL17INGB0000124553
- ♦ Penningm. Kerckoor Maarten Luther
NL70INGB0001917129
- ♦ Stichting Cultuur en Muziek in de Lutherse Kerk
NL73INGB0006817612

Vertrouwenspersonen

De kerk zien we graag als een plek waar je veilig bent. De realiteit is dat ook hier mensen soms slachtoffer zijn van pesten, geweld, machtspelletjes, misbruik. En juist in de kerk is dat extra pijnlijk, omdat je het daar niet verwacht. De Protestantse Kerk Den Haag werkt daarom aan een cultuur waarin geen plaats is voor grensoverschrijdend gedrag. Dat betekent bijvoorbeeld dat elke gemeenschap binnen de Protestantse Kerk Den Haag zorgt voor een veilige omgeving, waarin mensen integer met elkaar omgaan. Er zijn twee onafhankelijke vertrouwenspersonen aangesteld, die werken onder geheimhoudingsplicht. Onafhankelijk: dat betekent dat de vertrouwenspersonen geen lid zijn van een wijkkerkenraad in Den Haag. Heb je vragen over of vermoedens van grensoverschrijdend gedrag in jouw omgeving of heb je er zelf mee te maken? Je kunt met hen praten, in alle vrijheid en vertrouwelijkheid. Indien nodig, en als jij dat wilt, brengen zij je in contact met professionele hulpverleners of helpen ze om iets wat je ondervonden hebt aan te kaarten.

De vertrouwenspersonen zijn:

- Marijke Mootz, 070-3181610
vertrouwensvrouw@pkn-den Haag.nl
- Pieter Vos, 070-3181690
vertrouwensman@pkn-den Haag.nl

Rondom de zondag

Opbrengsten van de collecten

De opbrengsten van de collecten van **2 juli tot en met 20 augustus 2023** met de volgende collectiedoelen waren:

	Contant	pin/bank	totaal
Zomerkamp	€ 129,00	€ 620,00	€ 749,00
Vakantietasjes	€ 125,40	€ 523,00	€ 648,40
Kusu Kusu Sereh	€ 151,10	€ 47,50	€ 198,60
Diaconie ouderenw.	€ 104,54	- / -	€ 104,54
Prelude	€ 147,70	€ 2,50	€ 150,20
Onderhoud geb.	€ 370,94	- / -	€ 370,94
Kerk	€ 214,70	- / -	€ 214,70

Zoals u kunt zien, ontvingen we voor zowel het Zomerkamp als voor de Vakantietasjes een flink bedrag via de bank. De Diaconie bedankt het gemeentelid dat voor deze doelen deze grote bedragen ter beschikking heeft gesteld. Daarnaast ontvingen we nog € 40,00 voor de Voedselbank en € 400,00 aan algemene giften ten behoeve van de diverse collectiedoelen.

De vieringen van de kerkdiensten kunnen via de livestream worden gevolgd. En wanneer u niet in de kerk bent, kunt u uw bijdrage aan de betreffende doelen of als algemene donatie alsnog via de bank overmaken.

U kunt een collecte ondersteunen door een bijdrage over te maken aan:

- ◇ Ev. Luth. Gem. 's-Gravenhage IBAN: NL57RAB00373720823 onder vermelding van het doel: kerk en onderhoud gebouwen.
- ◇ Diaconie ELG 's-Gravenhage te Den Haag IBAN: NL91INGB0000037958, onder vermelding van het doel of gemiste collecten.

Alle gevers hartelijk dank.

Collectedoelen

Zondag 3 september – Straatpastoraat

Het Straatpastoraat leent een luisterend oor aan mensen die een groot deel van hun dagen en nachten doorbrengen op straat of in de maatschappelijke opvang. Het Straatpastoraat biedt hen de ruimte om te praten over de dingen die hen bezighouden, of het nu gaat om de zorgen van alledag of om 'hogere' of diepere vragen van geloof en leven. Daarbij is er respect en aandacht voor mensen zoals ze zijn en de keuzes die ze maken. En andere thema's als onderdak, verslaving of financiën krijgen, indien gewenst, aandacht. Het Straatpastoraat probeert mensen te ondersteunen die zélf op zoek zijn naar hulp of naar verandering en probeert hen te bieden wat voor de meesten van ons vanzelfsprekend is: aandacht en steun bij de kleine en grote vragen van het leven.

Zondag 10 september – Orgelfonds

Het Orgelfonds wordt onder andere gebruikt voor onderhoud en restauratie van ons Bätzorgel. Elke zondag weer kunt u genieten van het orgelspel van Sander van den Houten of een andere organist. Luther vond muziek een belangrijk onderdeel van de vieringen. Laten we er met elkaar voor zorgen dat dit prachtige instrument goed onderhouden kan blijven.

Zondag 17 september Voedselbank

De Lukaskerk is één van de uitgiftepunten van de Voedselbank Haaglanden. De Voedselbank heeft elke donderdagmorgen Open Huis in de Lukaskerk. Veel gezinnen hebben deze ondersteuning hard nodig om rond te kunnen komen. Wekelijks voorziet Voedselbank Haaglanden ongeveer 1.850 huishoudens in Rijswijk, Den Haag en Zoetermeer van een voedselpakket. Door onze nauwe samenwerking met de Lukaskerk zijn vrijwilligers van onze kerk betrokken bij de Voedselbank. De afgelopen tijd is het aantal gezinnen, dat deze ondersteuning nodig heeft, alleen maar toegenomen. De Voedselbank kan uw ondersteuning goed gebruiken.

Zondag 24 september 2023 – gezamenlijke dienst in de Lukaskerk

Zondag 1 oktober – Israëlzondag

De relatie met het volk Israël is voor de Protestantse Kerk een essentieel onderdeel van de eigen identiteit. De kerk voelt zich onopgeefbaar verbonden met Israël vanwege Gods geschiedenis met dit volk en de joodse wortels van ons christelijk geloof. Kernwoord in de relatie is gesprek en ontmoeting. Daarop zijn alle activiteiten van Kerk en Israël gericht. In Nederland rusten zij predikanten en gemeenten toe op het gebied van de relatie met het volk Israël. In Israël steunt de PKN onder andere het werk van Nes Ammim, de internationale christelijke gemeenschap. Met uw bijdrage aan de collecte maakt u deze activiteiten, gericht op ontmoeting en gesprek en op leren van de dialoog tussen joden en christenen, mogelijk.

LuLu-gemeentezondag 10 september in de Lutherse Kerk

Thema is ontmoeting. We beginnen om 10.15 uur met een carrousel, waarbij je met verschillende mensen in gesprek komt. Voor slechthorenden doen we een kleine carrousel in een andere ruimte. Aansluitend is de viering rond het zelfde thema met in het hart van de viering geen preek, maar een biblioloog. Dat is een methode, afkomstig uit de Verenigde Staten en verder uitgewerkt in Duitsland waarbij je met elkaar de bijbeltekst uitlegt door je verbeelding te gebruiken. Dat kan ook in een grote groep. Voor de kinderen is er een apart programma. Aansluitend is er koffie en een lichte lunch. De gemeentezondag wordt georganiseerd door de LuLu-ouderlingen en de predikanten, maar helpende handen zijn nog welkom. Zo hopen we, dat u een (hartige) taart voor de lunch wilt bakken of bijvoorbeeld kunt helpen met klaar zetten van stoelen. Aanmelden kan via lutherheraut@gmail.com of bij predikanten of Ouderlingen. We hopen u te ontmoeten.

Predikanten en LuLu-ouderlingen

Västerleds Kammarkör 17 september

We ontvangen het Västerleds Kammarkör uit Bromma (bij Stockholm) in de eredienst. De ruim 30 koorleden werken mee aan de dienst en we zingen liederen die we zowel in het Zweeds als in het Nederlands kunnen zingen. Natuurlijk kan koffie met lekkers niet ontbreken na de dienst. We kijken uit naar de ontmoetingen en hopen in gesprek te kunnen gaan over luthers zijn wereldwijd.

Regionale kerkenradendag

Ieder jaar organiseert de Evangelisch-Lutherse synodale commissie een kerkenradendag. Afgelopen voorjaar was dat in de Lutherse Kerk te Zwolle. Mirthe en Mascha waren daar namens de kerkenraad aanwezig. We werden bijgepraat op de landelijke ontwikkelingen, maakten kennis met mensen uit andere gemeenten en hernieuwden onze samenwerking met anderen. Een inspirerende dag. Daar ontstond het idee om elkaar vaker te zien. Op 8 oktober ontvangt onze gemeente vertegenwoordigers van de kerkenraden uit luthers Delft, Dordrecht, Gorinchem, Gouda, Rotterdam en Zierikzee. Zij vieren de eredienst met avondmaal met ons mee, lunchen met ons en gaan aan de slag met het thema voor het inspiratieweekend in Oktober op Terschelling. Het zou mooi zijn als we hen met open armen kunnen ontvangen.

Mascha de Haan

De wekelijkse puzzel...

Misschien bent u zich er niet eens heel erg van bewust, maar iedere zondag is een flink aantal mensen betrokken bij de eredienst. Natuurlijk de voorganger, de organist (en cantor, cantorij en musici), de koster, maar ook de collectanten, de lector, degene die de bloemschikking maakt, de kinderkerkleiding en iemand bij de deur aan de Boekhorststraat. En vanuit de kerkenraad iedere dienst twee mensen. En dan - helemaal uit het zicht - degene die de livestream verzorgt. We verdelen de taken zo goed mogelijk en iedereen weet tevoren wanneer zij of hij is ingeroosterd. De puzzel is gelegd.

Met name bij de collectanten, de lectoren, de deurdienst en de kinderkerkleiding is de spoeling dun. Wie helpt eens in de zoveel weken mee om samen te kunnen vieren. We leggen tevoren goed uit wat de bedoeling is en stemmen de beschikbaarheid met elkaar af.

Helpt u mee?

Meer informatie bij Mascha de Haan
(kruisbesmascha@gmail.com of 06-14853009)

Door de week heen

Het zwarte vuur en het witte vuur

Meestal hebben we in een eredienst een preek. Een voorganger heeft de tekst bestudeerd en probeert met de gemeente te delen wat die tekst ons vandaag te zeggen heeft. In de biblioloog verken je met een groep de tekst. Luther noemde de bijbel het masker van God. Door de tekst heen horen we God spreken. In de joodse traditie wordt over de tekst gesproken als het witte vuur en het zwarte vuur. Het zwarte vuur zijn de letters van de heilige schrift. Die tekst is heilig. We veranderen er niets aan. Gods woord mag ons aanvuren en verwarmen en is bij onvoorzichtig gebruik inderdaad net als vuur gevaarlijk. Het witte vuur is de ruimte tussen de letters. Het witte vuur is wat de letters met ons doen. Ze zetten onze verbeelding aan het werk. Het witte vuur komt voort uit het zwarte vuur en ook dat mag ons aanvuren en verwarmen. Achter een preek zit meestal een vorm van gesprek, omdat je als voorganger altijd kijkt wat eerder theologen over de Bijbeltekst van de week hebben gezegd. Op 10 september gaan we een biblioloog doen met elkaar tijdens de gemeentezondag.

ds. Jannet van der Spek

Botsende werelden

In de Luther Heraut heb ik eerder aangehaald hoe belangrijk het is voor bijvoorbeeld een dakloze om, al is het slechts een moment, even als gewoon mens behandeld te worden. Dat dit niet vanzelf gaat, is echter ook waar en daar heb ik helaas een duidelijk voorbeeld van.

Zondag zou ik de kerk in gaan en daar stond een man nogal indringend te vragen om een kop koffie. We moesten ons wel schamen als we dit niet onmiddellijk gingen inschenken, straalde hij uit, althans naar mijn interpretatie. Hij memoreerde aan het straatpastoraat waarmee hij bekend is en daar zou zijn vraag geen enkel probleem zijn. Toen ik antwoordde: "Ik weet niet of er koffie is.", was zijn 'geduld' op. Plotseling gaf hij mij, wat het midden hield tussen een schouderklop en een fikse mep, een klap op mijn borst. Hij noemde het een schouderklop, al was dit moeilijk zo te interpreteren, anderen zouden onmiddellijk koffie gaan halen, desnoods door het eerst zelf te maken, was zijn overtuiging. Woedend verliet hij de kerk, een lawine van vreselijke scheldwoorden uitstortend. Verbouwereerd keken we hem na. Weg alle goede bedoelingen? Weg de teksten over aandacht voor daklozen? Wat mij deze zondagochtend niet lukte, was rustig zeggen, kom even bij de kaarsen zitten, steek er zelf een aan, dan ga ik kijken of er koffie is. We kwamen vanuit totaal verschillende werelden de kerk in en dat botste. De koster, Henk Baaima, zei: 'Ik ben best een diaconale koster en ik verbaas mij erover dat deze vragen niet veel vaker aan de orde komen in onze binnenstadskerk. Als er vrijwilligers zijn die zo iemand koffie willen geven, wil ik daar best voor zorgen.'

Hier ligt - denk ik - een punt voor ons, misschien kunnen we dit structureren. Het is wat Henk zegt, het komt niet ontzettend vaak voor en hier op ingesteld zijn, overbrugt misschien de twee totaal verschillende werelden. Natuurlijk is over en weer veel aan te merken op het gedrag van ons beiden, maar ik hoop dat het geen beletsel zal worden om op zoek te gaan naar wegen om tot elkaar te komen. We hebben er allemaal behoefte aan gezien te worden.

*Hartelijke groet,
Gerard van der Laan*

Het gebed moet doorgaan!

Vanwege de Russische invasie in Oekraïne wordt het Citykwartier in de Lutherse Kerk vormgegeven als Vredesgebed. Want het gebed moet doorgaan!

Iedere dinsdag, 17.30 uur

Op dinsdag gaan om 16.00 uur de deuren van de kerk aan de Lutherse Burgwal open. Binnen zijn gastvrouwen en gastheren aanwezig, onder wie één van de voorgangers. Er is koffie en thee en gelegenheid om met de andere aanwezigen en vrijwilligers te spreken. In de stiltehoek kunt u een kaars aansteken en/of een gebedsintentie schrijven in het voorbedenboek. Uw gebedsintentie wordt opgenomen in de voorbeden tijdens het moment van stilte, bezinning en gebed. Om 17.30 uur vindt dit moment plaats. Er wordt een Bijbeltekst gelezen, gevolgd door stilte en voorbeden. En er wordt gezongen.

Vlag bij de Russische ambassade

Er hangt een Oekraïense vlag en mensen zijn uitgenodigd om een uur in te tekenen en bij de vlag te gaan staan: <https://haagsvredesinitiatief2017.nl/vredesactiviteiten/demonstratie-gaat-door/>

Coventrygebed

Eerste vrijdag van de maand om 13.15 uur op het 'Vredesplein' St. Jacobuskerk, Parkstraat 64A.

Bijbel in gesprek - woensdagmiddag van 15.30 tot uiterlijk 17 uur

Inmiddels heeft zich een vaste kern gevormd die op woensdagmiddag op (on-)regelmatige tijden in de Lukaskerk in gesprek gaat over de bijbeltekst van de zondag daarop. Dat zijn vaak mooie gesprekken! Komend najaar is dat op

- 13 september,
- 4 (onder voorbehoud) en 25 oktober,
- 8 en 29 november en
- 13 december.

Van harte welkom, ook als je maar één keer kunt.

Leiding en info bij ds. Jannet van der Spek

Leren van Luther: met Luther vieren

In de voorgaande edities van de Luther Heraut is de inhoud van de cursus Leren van Luther uitgebreid aan de orde gekomen. Er is zeker nog plaats voor u om deel te nemen. De avonden beginnen om 19.30 uur en we sluiten om 21.00 uur af.

14 december 2023,

11 januari 2024,

1 februari 2024 en 15 februari 2024.

Aanmelden en info: lutherheraut@gmail.com.

Hoe eerder de aanmeldingen binnen zijn, des te eerder kunnen we aangeven of de cursus doorgang kan vinden.

Open Monumentendag zaterdag 9 september

Het thema 'Levend erfgoed' vertaalt de Evangelisch-Lutherse gemeente naar dopen in onze gemeente. Verschillende doopjurken, doopkaarsen en verhalen zijn te zien tijdens Open Monumentendag en de hele oude doopboeken en de doopschaal. De kerkzaal en de kerkzolder zijn te bezichtigen. De kerk is open vanaf 10.00 uur, de gehele dag klinkt muziek en schenken we koffie. Organist Sander van den Houten sluit de dag om 16.00 uur af met een orgelconcert.

We zijn nog op zoek naar doopjurken, geeft u dit vooral door via lutherheraut@gmail.com.

Fotograaf [Tom van den Dool](#) maakte tijdens het project 'waar ben je thuis?' van de LUX Academy (maart t/m juli 2023) portretfoto's van deelnemers aan hun avonden. Dat leverde een bijzondere foto-collectie op. Deze foto's exposeren we tijdens Open Monumentendag in de historische Lutherse Kerk in Den Haag. Wees welkom om even binnen te lopen!

De seniorenkring in september

Het was gezellig om elkaar na de zomervakantie weer te ontmoeten. Drie van onze deelnemers waren op vakantie in Doorn en de overige kringleden hebben zich geamuseerd met scrabble, triominos, rummikub en natuurlijk een gezellig potje klaverjassen. Met een heerlijke traktatie bij de thee. Als u dit stukje leest, hebben wij op 29 augustus weer onze jaarlijkse startbingo gehouden en is het nieuwe seizoen officieel begonnen. In september hebben we twee spelletjesmiddagen, namelijk op dinsdag 12 september en op dinsdag 26 september. U bent van harte welkom vanaf 13.15 uur op de Lutherse Burgwal 7. Bent u nog niet eerder bij de kring geweest, maar wilt u graag een keer komen? Neemt u gerust contact op met ondergetekende. En we hopen elkaar in deze maand nog vaker te zien. Want op zaterdag 16 september is de jaarlijkse bazaar in de Lutherse kerk. Altijd gezellig en een prima gelegenheid voor jong en oud om elkaar te ontmoeten.

*Met vriendelijk groeten,
namens alle vrijwilligers,
Els Pellen (tel. 06 50434300)*

Bazaar! Zaterdag 16 september

Na alle oproepen in de Luther Heraut, het Teken van leven en in de kerk, nu vooral de oproep om in grote getalen aanwezig te zijn tijdens de Bazaar zelf.

Kom en snuffel tussen alle huisraad, sieraden, muziekdragers, kleding, speelgoed en kerstversiering. Doe mee aan de loterij en het Rad van Fortuin. Laat je schminken, doe spelletjes. Koop een koffie of thee met wat lekkers erbij.

In de boekenstand is voor het eerst een interessant aanbod beschikbaar van publicaties op het terrein van de scheepvaart. Ook worden enkele mooie boeken over aardewerk aangeboden. Daarnaast zijn er dit jaar relatief grote collecties met betrekking tot Den Haag/Scheveningen en genealogie. Verder treffen we de vertrouwde rubrieken aan: Nederlandse literatuur, geschiedenis, kunst, kinderboeken, voormalig Nederlands Indië en Engelstalige boeken. Vorig jaar passeerden we met de opbrengst van de boekenverkoop de magische grens van € 1000. We hopen dit de komende bazaar opnieuw te kunnen realiseren.

**Derde zaterdag
in september**

10.00 – 16.00 uur

- ❖ **Boekenmarkt**
- ❖ **Rommelmarkt**
- ❖ **Creatieve markt**
- ❖ **Activiteiten voor kinderen**
- ❖ **Koffiecorner / horeca**
- ❖ **Rad van avontuur**
- ❖ **Loterij**

Lutherse Burgwal 9

Ev. Lutherse Kerk Den Haag

Inspiratie en Ontmoeting

Op dinsdag 26 september (16.00-17.30 uur) vindt u inspiratie en ontmoeting in de Lukaskerk. Deze keer met het programma de Geknipte Gast. Op de kappersstoel praten Ozcan Akyol en Martin Sitalsing. Martin werkt als politiechef Noord Nederland. De gast van Ozcan kwam als achtjarige vanuit Suriname naar Nederland. Zij spreken daarover en over de dood van zijn broer Danny. Naar aanleiding van deze dialoog hebben wij aan de ontmoetingstafel ons eigen gesprek. Er is toepasselijke muziek en soms een begeleide meditatie. Welkom!

Frederik Ekkelboom

Tischrede over de doop 27 september

In aansluiting op de tentoonstelling over de doop die we op Open Monumentendag (9 september) in onze kerk houden, nodigen we u uit op woensdagavond 27 september voor een Tischrede met hetzelfde thema. We verdiepen ons samen in de betekenis van de doop in de geloofsgeschiedenis van de kerk en we gaan in gesprek over de huidige waarde van dit sacrament dat tegenwoordig in onze gemeenschap zo veel minder vaak wordt bediend.

Wat betekent de doop eigenlijk, in oecumenisch perspectief en naar onze specifiek lutherse opvatting? Waarom spreken we zo plechtig over 'de heilige doop'? Waarom kan de doop maar eenmaal in het leven worden bediend en niet vaker? Waarom wordt er naar protestantse opvatting over het algemeen in het midden van de gemeente gedoopt en niet tijdens een speciale doopviering in kleine kring, zoals in rooms-katholieke kring vaak gebeurt? En wat betekent de doop voor u persoonlijk? Hoe leeft u, om met Maarten Luther te spreken, met het 'dagelijks kled' van uw doop?

Deze vragen en meer en wat u zelf ter sprake brengt komen die avond aan bod. Uiteraard zorgen we voor een lekkere maaltijd. We gaan om 19.00 uur aan tafel. De deuren van de kerk gaan om 18.30 uur open.

In verband met de inkopen is het goed om te weten op hoeveel mensen we ongeveer kunnen rekenen. Laat u het even weten of u komt? Dit kan via lutherheraut@gmail.com.

We hopen u te ontmoeten!

*Mascha de Haan,
ds. Erwin de Fouw en
ds. Jannet van der Spek*

	ZATERDAG 28 OKTOBER 12.00 - 17.00 u. LUTHERSE KERK Lutherse Burgwal 9, Den Haag
	TOEGANG VRIJ
Kamateur Koren Festival	
	VOICES UMLIMITED o.l.v. Miguel Ángel Santaella; Tatiana Kiourou, piano VOX ROSA o.l.v. Marc Hermsen
	CANTAMUS ALATI o.l.v. Kees van der Linden; Julia Buizer-Madzhar, piano CAPELLA VOCALE o.l.v. Monique Schendelaar; Chris de Graaf, piano/orgel
	CANTORIJ M. LUTHER o.l.v. Monique Schendelaar; Sander van den Houten, orgel KAMERKOOR CHAVANON o.l.v. Peter van der Leeuw
	HAAGS VROUWENKOOR o.l.v. Mariona Vilalta; Denis Mavrin, piano
	BURGY Bouwbedrijf Amphiraweg 1 2332 ED LEIDEN
	Met dank aan onze sponsors
	Fonds 1818

Bach Luther: de cellosuites Zondag 29 oktober - 16.00 uur

We verwelkomen acteur Thomas de Bres en cellist Joris van Haften. Zij vormen samen het Theater van de Heelheid en komen vertellen over Bachs zoektocht naar muzikale volmaaktheid en de vrijheid van het lutherse geloof. Ze richten zich daarbij met name op bijzondere en fascinerende muziek van Bach: de cellosuites. We worden meegenomen naar het hof in Köthen, in de tijd rond 1720. Een paar vragen die aan de orde komen:

- Kunnen we Luther terugvinden in de cellosuites van Bach?
- Hoe zijn de cellosuites ontstaan?
- Vielen ze in de smaak bij de keurvorst, Leopold van Köthen?

De teksten voor deze voorstelling zijn geschreven op basis van bewaarde brieven van Bach zelf en op basis van getuigenissen en documenten over hem van onder andere opdrachtgevers en gemeenten. Door de teksten heen gevlochten, luisteren we naar acht zorgvuldig gekozen delen van de unieke cellosuites, geschreven in deze onstuimige periode. Muziek en spel vullen elkaar aan en geven elkaar context in een unieke combinatie van performance, spel en muziek.

Thomas en Joris reizen met deze voorstelling het hele land door en doen verschillende lutherse gemeenten aan. Met dank aan diverse sponsors en onze eigen Diaconie komt deze voorstelling tot stand. Kaarten kunnen nu al gereserveerd worden via <https://www.bachluther.nl/>.

Lutherse Summer School 2023

Daar stonden we dan, in Amsterdam. De andere helft van onze groep was al uitgestapt in Arnhem. Moe en verzadigd van de reis en een beetje onwennig liepen we weer de wereld in. Een week bleek genoeg om een gemeenschap te scheppen die elkaars ritme had overgenomen. Wat hadden we veel gepreut, gevoeld en gevierd.

Het begon in alle vroegte in Amsterdam, waar onze reis startte. Het doel geeft je de reis en ons uiteindelijke doel was Krakau, waar de Lutherse Wereld Federatie (LWF) in september zal plaatsvinden. Een tussenstop zouden we maken in Dresden, waar we in de avond al een maaltijd zouden delen met leden van de Kreuzkirche. Het zou de toon zetten voor de rest van onze reis, want wat waren de mensen hartelijk en hun ervaringen herkenbaar. Onze gesprekken gingen over kerk zijn, nu en in de toekomst.

De volgende ochtend vertrokken we al vroeg richting Krakau. In de avond spraken we met Piotr Sztwiertnia, een jonge predikant van een parochie nabij Krakau. Hij vertelde over zijn wanhoop en zijn hoop. De wanhoop van predikant zijn in een rechtse samenleving, waar je niet vrij bent om te preken. De hoop kwam niet vaak in zijn woorden terug. Het zat in het kleine goede doen, waar hij van Mascha een theelepeltje kreeg.

De volgende dag stond in het teken van de LWF, we werden door iemand van de LWF-staf verder bijgepraat waarna we drie workshops over het thema van de LWF hadden: één lichaam, één geest en één hoop. De openheid waarmee we elkaar tegemoet traden en het echt luisteren naar elkaars verhalen, kenmerkt voor mij de reis. Iets wat ik hoop dat we kunnen (blijven) vinden in onze eigen gemeente. De verdieping die het geloof brengt, te vertalen naar onze kerk. 's Avonds hadden we nog een rondleiding door de Joodse wijk in Krakau, voordat we de volgende dag naar Auschwitz zouden gaan.

Hoe Auschwitz te omschrijven, ik zal hier geen poging doen. We waren vaak stil, in het kamp en in de bus. Gelukkig waren we met elkaar en konden we dit gezamenlijk verwerken na afloop. En samen gedenken in een vesper. 'Heer herinner u de namen', zongen we rondom ons bezoek. Hoeveel troost een lied kan brengen.

De reis ging door, zondag waren we in de lutherse kerk in Krakau. We konden ons ingestudeerde LWF-lied zingen (One Body) en werden allerhartelijkst ontvangen bij de koffie met veel taart.

In de zondagsviering werden acht nieuwe leden verwelkomd in de gemeente. Vaak jonge mensen die gedesilluseerd zijn over de katholieke kerk vinden hier hun plek. Deze komst van mensen van 'all walks of life', zorgt er ook voor dat de gemeente meer bewust wordt wat het betekent om luthers te zijn. Aan de nieuwkomers wordt goed uitgelegd wat de lutherse identiteit inhoudt, opdat de gemeente deze identiteit niet zelf verliest.

In de middag vertellen twee 'regenboog-mensen' over hun Faith and Rainbow organisatie. We sloten de dag af met een eerste terugblik van de zomerschool, waarbij iedereen de mogelijkheid kreeg om wat te zeggen. Taal was hierbij een belangrijk onderwerp.

De volgende dag begon onze terugreis, met als tussenstop Dresden. Hier namen we deel aan een avondviering in de Frauenkirche, een kerk als een snoepwinkel die helemaal herbouwd is na de oorlog. De busreis hervatten we de volgende dag terug naar Nederland. Op de terugweg hebben we nog een viering langs de snelweg gehouden. Erg bijzonder zo tussen de vrachtwagens avondmaal te vieren.

En nu zijn we weer losgelaten in onze eigen gemeenten. Geïnspireerd en gemotiveerd om onze ervaringen om te zetten in de wereld. In ieder geval zullen Apilena, Mascha en ik een verdere terugblik geven op 31 oktober tijdens een Tischrede. Hier is natuurlijk alle ruimte om met elkaar in gesprek te gaan. Hopelijk tot dan!

Mirthe Mulders

mij om te knielen tijdens het avondmaal tijdens de zondagse dienst in de kerk, erg bijzonder. En dan terug keren naar Nederland. Onderweg ook zo'n bijzonder moment: met zijn allen weer in de open lucht bij het tankstation avondmaal vieren. Het was geweldig. Hierbij wil ik iedereen bedanken dat ik mee mocht reizen naar Krakau, dat ik van jullie mocht leren hoe ik bepaalde dingen in het leven moet bekijken en een plaats kan geven.

Mascha - geraakt

*Vrouwen en mannen
horen zijn stem,
vormen zijn lichaam,
getuigen van Hem,
dienen en bidden
en zeggen hem voort:
levend woord...*

Me eerst nog wat ongemakkelijk voelend bij de melodie van dit lied, maak ik me in de loop van de week steeds meer vertrouwd met de tekst, die speciaal geschreven is bij het thema van de 13e Assembly: één Lichaam, één Geest, één Hoop. Deze week zijn wij deze vrouwen en mannen. God gebeurt tussen mensen en deze dagen tussen ons. We praten met elkaar en zijn samen stil. We horen zijn stem in tevoren geplande metten, vespers, workshops. Nog meer horen we Hem en elkaar in wat zomaar over ons heen komt, wat we mogen ontvangen. Zoals we de hoop mogen ontvangen, niet zelf hoeven zoeken.

Ik ben geraakt door Pjotr, de voorganger uit een van de gemeenten in Krakau, die zo oprecht zijn verhaal deelt met ons. Zijn hopeloosheid is zo voelbaar, ik hoop dat hij zich gesteund voelt door onze aanwezigheid, deel het verhaal van het theelepeltje.

Ik ben geraakt door ons bezoek aan Auschwitz-Birkenau. Het is een bezoek, geen uitzichtloos verblijf, want wij mogen *gewoon* weer naar buiten. Ik ben verward: ik voel me opgejaagd, voel pijn en angst van hen die daar stierven. In Birkenau overvalt me de massa: de grote getallen. Ik raap een steentje op van net naast de treinrails. Het is wat puntig en ik steek het onder mijn kleding, in de buurt van mijn hart. Zo zoek ik weer naar de mensen achter de te grote getallen. Ik probeer te delen in het ene Lichaam van allen die zo geleden hebben.

Ik ben geraakt door de vesper na ons bezoek aan Auschwitz-Birkenau. We mogen bidden, dienen, samen het avondmaal vieren. Het samen met Dorrotya voorbereiden en daarna samen vieren is voor mij een helend moment. Ik voel de Geest en de Hoop.

Ik hoor nieuwe woorden, nieuwe zinnen over hoe wij vrouwen en mannen het geloof belijden. Ik wil deze nieuwe taal mee spreken, voort zeggen, het levend woord. Het delen in die wereldwijde kerk, verbonden in de LWF, waar ik deel van uit maak. Ik ben blij met al deze vrouwen en mannen in de Lutheran Summer School van deze reis. Blij met de vriendschap en geschiedenis die ik met sommigen al zo lang deel en die me vertrouwd is. Blij met nieuwe ontmoetingen. Niet dat ik iedereen uitgebreid gesproken heb, maar dat komt nog wel. Dit was niet onze laatste ontmoeting, wij hebben elkaar gevonden.

[naast het reisverslag door Mirthe, plaatsen we hier de uitwerking van een van de opdrachten in de bus: 'beschrijf voor elkaar in maximaal 500 woorden je eerste reflectie op deze reis']

Mirthe - Facetten

De reis en de mensen dansen nog een beetje in m'n gedachten, het zindert nog na. Fragmenten komen plots terug. Gesprekken komen terug. Van 'God is tussen de mensen' tot 'mijn vader is weg-gelopen van huis' en 'zingen is bidden'. Het echt gezien worden, de hand op iemands schouder, de kring die even mocht kijken als één persoon. Elke dag vieren en gedenken. De loutering van een vesper na een concentratiekamp bezoek, avondmaal mogen vieren tussen de vrachtwagens. En dat elke dag weer opnieuw, tot we verzadigd waren en weer naar huis verlangden.

Thuis gaan we weer op weg, iedereen een beetje veranderd door elkaar. Van 33 individuen in een bus, naar soms even één lichaam te mogen zijn met elkaar. Hoe we dit meenemen in onze eigen geloofsbelevens en dit weer laten door vertalen in onze gemeenten, zal voor iedereen anders zijn. Allemaal facetten van dat ene lichaam, dat zo steeds meer een vastere vorm kan aannemen. We weten nu hoe het kan zijn, hoe we willen zijn en hoe we al mogen zijn.

Apilena - terugblik

Dit is het eerste keer dat ik mag mee gaan met LSS [*Lutheran Summer School*]. Ik werd voorgedragen door onze kerkenraad. Ik had wel eens gehoord over de LSS, maar niet zo veel. Ik werd echt geïnspireerd door alles wat er gebeurd is. Ik mocht kennis maken met anderen lutheranen uit Nederland. Elkaars verhalen horen over wat zij bij hun in de kerk allemaal doen en zelf vertellen. Het was super fijn, want ik denk dat alleen onze gemeente aan het krimpen is, maar het is niet alleen bij ons, maar overal.

Tijdens het verblijf in Krakau heb ik nog meer contacten opgebouwd met de rest van de groep. We spraken met elkaar met name over de kerk en luisterden naar elkaars verhalen. Tijdens de workshops ik heb een andere beeld over één Lichaam, één Geest en één Hoop gekregen. Ik maakte een super bijzonder moment mee tijdens het bezoek aan Auschwitz. Er gebeurden daar dingen met mij, die ik nooit had verwacht, dat was echt een intens moment voor mijzelf. Het was de eerste keer voor

In de stad en verder...

Herfstvakantie in Taizé

Wie gaat er deze herfstvakantie mee naar Taizé? Taizé is een oecumenische leefgemeenschap in Frankrijk. Door het jaar heen komen duizenden jongeren naar Taizé voor een week van internationale ontmoeting, rust en bezinning.

De eerste keer dat je er bent, weet je niet goed wat je overkomt: gezelligheid wordt afgewisseld met indrukwekkende stilte en mooie gesprekken. Taizé zet je aan het denken en geeft je de mogelijkheid je hoofd leeg te maken. Niets moet en er mag veel. We vertrekken zondag 15 oktober heel vroeg en komen zondag 22 oktober weer thuis. Meer erover horen? Kom naar de voorlichtingsavond op 4 september (Parkstraat 32, 19.30-21.00 uur). De reis is bedoeld voor jongeren tussen de 15-29 jaar.

Meld je voor 1 september aan op info@pkn-den Haag.nl

ds. Jannet van der Spek

Prinsjesdagviering 2023

U bent van harte uitgenodigd de Prinsjesdagviering bij te wonen op 19 september van 10.30 tot 11.15 uur in de Grote of Sint Jacobskerk aan de Torenstraat in Den Haag. Het thema voor de viering dit jaar is 'Mensenrechten – wij zijn de tijden'. Aanmelden graag via <https://prinsjesdagviering.nl/aanmelding-c-2023/>

Haagse Vredesbeurs: bijeenkomst in het kader van bouwen aan vrede

Den Haag, stad van vrede en recht.

Een bekende slogan, die vaker zichtbaar gemaakt zou mogen worden. Daarom heeft een aantal vrijzinnige groepen het initiatief genomen om een groot publieksevenement te organiseren waar ruimte is om vrede te leren, te bouwen en te doen.

Leren: via lezingen. Met sprekers als Manuela Kalsky (Oprichter NieuwWij), Fernando Enns (hoogleraar Vredesstheologie), Guido van Leemput (fractiemedewerker SP), Sharief Mohammed (voorzitter moskeebestuur)

Bouwen: via netwerkcontacten met organisaties die met een informatiestand aanwezig zijn

Doen: via workshops als zang, vredevol communiceren, vredesmeditatie, creatieve werkvormen. En verrassende manieren!

Ieder is welkom om op deze dag de vrede in jezelf te vinden en de vrede met anderen verder uit te bouwen! De bijeenkomst is geschikt voor alle leeftijden.

Locatie: Paleiskerk, Paleisstraat 8, Den Haag

Datum en tijd: zaterdag 23 september, van 10.30 tot 16.30 uur. Toegang vrij.

Aanmelding gewenst (niet verplicht) via

haagsvredesbeurs@gmail.com

<https://www.haagsevredesbeurs.nl/>

Van harte welkom

Reserveer alvast voor het najaar

1

Voor 15-29 jarigen

4 september
19.30 uur
Parkstraat 32

Informatieavond
Taizé reis Herfstvakantie

2

Voor ambtsdragers

7 oktober
9.00-14.00 uur

Jaarlijkse Inspiratiedag

met hoofdspreker
Tabitha van Krimpen

3

Voor iedereen van 16+

19 november
19.30 uur
Theater aan 't Spui

In Gods Naam

Voorstelling
Bastiaan Ragas

UITNODIGING VAN DE ALGEMENE KERKENRAAD

Inspiratiefestival

Onder het motto 'Geloven in beweging' vindt van 20 tot en met 22 oktober het Inspiratiefestival op Terschelling plaats. Het Inspiratiefestival Terschelling is dé ontmoetingsplek voor vernieuwende initiatieven op het gebied van geloof, kerk en samenleving. Deelnemers uit de volle breedte van kerk en samenleving kunnen zich een weekend lang laten inspireren door een gevarieerd programma in kerken, duinen, bos en strand. Het programma biedt een mix aan activiteiten die een opfrisser zijn voor persoonlijk geloof en kerkelijke praktijk.

Op het Inspiratiefestival kan iedereen wel iets vinden wat boeiend of inspirerend is voor de eigen kerkelijke en religieuze praktijk. Er zijn (meezing) concerten, spirituele wandelingen, (interactieve) theateervoorstellingen, boekpresentaties, meditaties op de getijden, vieringen in kerk en kroeg, lezingen, bibliodans en veel muziek en cultuur.

De Protestantse Kerk levert een bijdrage aan het programma van het Inspiratiefestival. In samenwerking met andere partners, maar ook met een eigen programma. Er is ruime aandacht voor de lutherse spiritualiteit met onder meer de voorstelling van Luther en Bach (zie verder in deze Luther Heraut), Cooking Grace (koken met genade - door ds. Andreas Wöhle, president van de lutherse synode) en de 'flessenpost van Luther'.

Het Inspiratiefestival wordt georganiseerd door de kerken op Terschelling, in samenwerking met de Protestantse Kerk, de Protestantse Theologische Universiteit en de Raad van Kerken Nederland. Meer informatie en aanmelden via inspiratiefestival-terschelling.nl.

Flessenpost van Luther

Hoe maken wij, hoe maak jij de wereld een stukje mooier?

Luther had met zijn 95 stellingen het idee om de kerk een stuk mooier te maken. Met de *Flessenpost van Luther* laten we de bezoekers zien wat het lutherse geloof inhoudt. Het initiatief van deze activiteit komt van Petra Lip en ds. Margo Jonker (ELG Zwolle) en Mascha de Haan (ELG Den Haag).

De doopsgezinde kerk op Terschelling is ons decor waar we op het pad naar de kerk minimaal 95 flessen willen hangen. In deze flessen kan je zien hoe lutheranen, ieder op zijn eigen manier, de wereld een stukje mooier willen maken.

We hebben zeker heel wat flessen nodig. Help je mee één of meerdere flessen (bij voorkeur de [beugelflesjes van IKEA](#), want die kunnen we gemakkelijk ophangen) aan de buiten- of binnenkant te versieren met jouw inspiratie? Aan iedere fles hangen we een label met de naam van de lutherse gemeente en de titel van het inspiratiewerk.

Graag horen we hoeveel flessen je kunt maken, zodat we de telling kunnen bijhouden. Voorbeelden - en nieuwe aanwinsten - plaatsen we op de website en Facebook ter inspiratie: [Flessenpost | Luthers Den Haag](#) en [Facebook: Flessenpost van Luther](#)

Wij brengen de flessen zelf naar Terschelling en nemen deel aan het Inspiratiefestival. Het zal heel leuk zijn om je daar te zien of in ieder geval één of meerdere flessen van je mee te nemen.

We hebben de flessen graag uiterlijk 8 oktober in bezit. Meer informatie graag via flessenpostvanluther@gmail.com

Margo Jonker, Petra Lip en Mascha de Haan

Zondag 1 oktober 2023

Kliederkerk

Kom met je nichtje of buurjongen, neem je vader mee, oma of tante.
Kliederkerk is er echt voor alle generaties.

De Schepping

We luisteren naar het verhaal van de Schepping,
knutselen, zingen, bidden en eten samen

Kliederkerk is in de Lutherse Kerk,
Lutherse Burgwal 9, Den Haag.
15.30 - 17.30 uur inclusief maaltijd (kerk open 15.00 uur)
Toegang gratis, vrijwillige bijdrage

Aanmelden is gewenst, maar niet noodzakelijk: lutherheraut@gmail.com

YOUNG - INFO

INFORMATIEBLAD VOOR DE JEUGD

OFFICIËEL ORGAAN VAN DE "JEUGDRAAD DER EV. LUTH. GEM."

52e jaargang
no. 9
Sept. 2023

Jeugdouderling:

Mascha de Haan
Johan Huizingastraat 17
2552 MB Den Haag
06-14853009
Kruisbesmascha@gmail.com

Penningmeester:

Frank Everaarts
Georges Bizetstraat 81
2551 ZD Den Haag
070-3250220
zipje.zopje@gmail.com

coördinatie Kampwerk:

Sander Dekker
Zaagbekhof 13
2623 MK Delft
0620191413 sander-dekker@live.nl
NL17INGB0000124553

Jeugdcentrum:

Boekhorststraat 8
2512 CR Den Haag
070-3636610
NL35RAB00373720831

Dag kinderen en ouders van de kerkkerk, Kinderen, jullie zijn al weer op school, bij de juf of meester in de klas. Is het fijn jullie vriendjes en vriendinnetjes weer te zien na de zomervakantie?

Het was heel leuk jullie tijdens de zomervakantie te zien in de kerk, ook al was er geen kerkkerk. Er lagen in de Lukaskerk en in de Lutherse Kerk mooie kleurplaten voor jullie. We vinden het fijn jullie weer te zien!

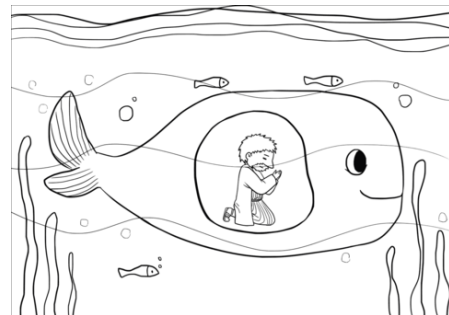
Zondag 3 september horen we hoe Jezus een zieke jongen geneest. Zondag 10 september zorgt de kerkkerkleiding van de Lukaskerk voor een verrassing. Dat gaan we met elkaar beleven in onze kerk.

Kennen jullie Jona nog en de walvis? Daar gaan we de volgende zondagen over horen en met jullie knutselen en werken.

Wij zien naar jullie uit! Kom en vraag jullie vriendjes en vriendinnetjes om naar onze kerkkerk te komen.

Tot zondag!

Een groet van Jolien, Sabine, Sara en de predikanten Erwin en Jannet

Op deze plek vindt u het overzicht van activiteiten voor de komende maand

Wilt u op de hoogte blijven van nog meer activiteiten, abonneert u zich op de mail via Teken van leven (aanmelden via lutherheraut@gmail.com)

Maandag 4 september

Informatieavond Taizé (pag. 12)

Dinsdag 5 september

Vredesgebed, 16.00 uur (pag. 7)
Cantorijrepetitie, 20.00 uur

Zaterdag 9 september

Open Monumentendag, 10.00 uur (pag. 8)

Dinsdag 12 september

Seniorenkring, 13.15 uur (pag. 8)
Vredesgebed, 16.00 uur (pag. 7)
Cantorijrepetitie, 20.00 uur

Woensdag 13 september

Bijbel in gesprek, 15.30 uur (pag. 7)

Zaterdag 16 september

Bazaar, 10.00 uur (pag. 7)

Dinsdag 19 september

Prinsjesdag (pag. 12)
Vredesgebed, 16.00 uur (pag. 7)
Cantorijrepetitie, 20.00 uur

Zaterdag 23 september

Haagse Vredesbeurs (pag. 12)

Dinsdag 26 september

Seniorenkring, 13.15 uur (pag. 8)
Vredesgebed, 16.00 uur (pag. 7)
Inspiratie en ontmoeting, 16.00 uur (pag. 9)
Cantorijrepetitie, 20.00 uur

Woensdag 27 september

Tischrede, 19.00 uur (pag. 9)

Vrijdag 30 september

Kopijsluiting Luther Heraut (pag. 2)

Woensdag 4 oktober

Bijbel in gesprek, 15.30 uur (pag. 7)

Vrijdag 20 oktober e.v.

Inspiratiefestival (pag. 13)

Zaterdag 28 oktober

Amateurkorenfestival, 12.00 uur (pag. 9)

Zondag 29 oktober

Bach Luther: cellosuites, 16.00 uur (pag. 9)

Erediensten:

We vieren onze diensten in de kerk en online. U kunt de diensten iedere zondag vanaf 10.15 uur bekijken via YouTube: Teken van leven Luthers Den Haag of Kerkomroep (Lukaskerk).

Erediensten Evangelisch-Lutherse kerk Lutherse Burgwal 7-9 Den Haag <i>Er is crèche (na aanmelden) en kinderkerk voor kinderen van de basisschool</i>	Liturgische kleur	Collecten (pag. 5)
Zondag 3 september Dertiende zondag na Trinitatis Ds. Erwin de Fouw Met cantorij onder leiding van Monique Schendelaar-de Graaf	Groen	Straatpastoraat Onderhoud gebouwen
Zondag 10 september Veertiende zondag na Trinitatis Ds. Erwin de Fouw Gemeentezondag met Lukaskerk	Groen	Orgelfonds kerk
Zondag 17 september Vijftiende zondag na Trinitatis Ds. Jannet van der Spek Met Västerleds Kammarkör	Groen	Voedselbank Onderhoud gebouwen
Zondag 24 september Zestiende zondag na Trinitatis Ds. Jannet van der Spek LuLu-viering in de Lukaskerk (Om en Bij 2)	Groen	
Zondag 1 oktober Zeventiende zondag na Trinitatis Ds. Fokke Fennema 15.30 uur: Kliederkerk (pag. 14)	Groen	Israëlzondag Kerk
Zondag 8 oktober Achttiende zondag na Trinitatis Ds. Jannet van der Spek Regionale kerkenradendag (pag. 6) Viering Heilig Avondmaal	Wit	Kusu Kusu Sereh Onderhoud gebouwen

Wilt u actuele informatie vanuit onze gemeente lezen?

- ⇒ **WEBSITE** Kijk op www.luthersdenhaag.nl
- ⇒ **LAATSTE NIEUWS** Abonneer u op de emailservice voor extra aankondigingen. U kunt zich aanmelden door een emailbericht te sturen naar lutherheraut@gmail.com
- ⇒ **FACEBOOK** Ga naar luthersdenhaag. Geen lid van Facebook? Geen nood: u kunt de pagina bekijken op internetpagina www.facebook.com/elgdenhaag
- ⇒ **LUTHER HERAUT** Lees het maandblad Luther Heraut. U kunt het per post ontvangen voor €25 per jaar, en gratis via de email. Via lutherheraut@gmail.com kunt u uw voorkeur aangeven. Voor onze gasten liggen er exemplaren op de leestafel bij de uitgang.

Colofon

Administratie: Kosterij, Lutherse Burgwal 7, 2512 CB, Den Haag, 070-3636610
 Website: www.luthersdenhaag.nl
 Abonnement: kosteloos bij digitale verzending, per post € 25,-/jaar
 Redactie en opmaak: Mascha de Haan
 Eindredactie: Ton Tielen